

Nordlys er noget, vi kommer til at opleve mere de kommende år - også i Danmark. Her er det fascinerende fænomen fotograferet i Grønland i bygden Ilulissat af fotograf Bo Nordmander.

Kontrasternes holdeplads på randen af istiden

Klimaet i Grønland er arktisk med en middeltemperatur under plus 10°C selv i den varmeste måned. Verdens største ø strækker sig 2.600 km fra nord til syd og dækker 2,2 millioner kvadratkilometer.

Vejrmæssigt er Grønland kontrasternes holdeplads med under minus 70 grader om vinteren i de nordlige dele af Indlandsisen, mens man kan opleve en sommerdag over 25 grader ved kysterne. Og mens det sydlige Grønland kan drukne i metervis af sne, falder der til tider knapt nedbør i de "arktiske ørkenner" langt nordpå. Zoomer man helt ind, ser man masser af lokale variationer i vejret - også inden for meget små afstande.

80 procent af landet er dækket af en sammenhængende iskappe, Indlandsisen, der på sit tykkeste sted er over tre kilometer. Den resterende femtedel af øen - fortrinsvis den sydvestlige kyststrækning - huser øens befolkning og dyreliv populært sagt på randen af istiden. På grund af sin placering, skåret af Polarcirklen, kan der opleves både midnatssol og polarmørke på øen.

DMI har det meteorologiske ansvar for Grønland. Og på grund af beliggenheden og det omgivende mere eller mindre isfyldte hav kan vejret være utroligt barskt, og landet rammes ofte af kraftige storme. Storme forbundet med lavtrykspassager påvirker ofte kysterne, men kraftige faldvinde fra Indlandsisen er også almindelige. Overgangen fra vindstille til storm kan ske meget brat i forbindelse med faldvindene, og den egenskab udtrykkes på Grønland med ordet piteraḳ; især på østkysten. Her er der flere gange sket voldsomme ødelæggelser pga. piteraḳ'er, som betyder noget i retning af "det som overfalder en".

- Den værste Piteraḳ, vi har målt, er fra den 6. februar 1970. Bygden Tasiilaḳ på østkysten blæste næsten i vandet. Vores vindmåler stod af i en middelvind på 54 meter pr. sekund med vindstød op til 72 meter pr. sekund. Vi vurderede, at vindstødene nåede 90 meter pr. sekund. Det svarer til 324 kilometer i timen. Samtidig var der minus 20 grader - det overlever man ikke udendørs, fortæller John Cappelen, seniorklimatolog, og forklarer videre, at alle overlevede, men skaderne var så store, at man overvejede at nedlægge bygden.

En anden ting, der ifølge klimatologen karakteriserer Grønland, er forekomsten af for årstiden høje temperaturer året rundt, der typisk skyldes tilstrømning af mild luft kombineret med føhneffekt over fjeldene. Et eksempel i Qaqortoḳ i det sydlige Grønland målt den 26. november i 1997 og nogle dag frem viste, at temperaturen steg fra minus 21,9 grader om natten til plus 8,6 grader et døgn efter. Samtidig faldt den relative fugtighed fra 80 til 40 procent.

- Sådan et forløb får selv i vinterens hjerte sneen til at forsvinde og isen til at bryde op og giver et afbræk i dyrs og menneskers livsmønster, pointerer John Cappelen.

Han forklarer videre, at tåge både sommer og vinter ligeledes er typisk for det grønlandske klima. Grønland er ellers kendt for sin klare luft, men specielt sommertåge over det kolde havvand i kombination med drivis er en farlig cocktail for skibsfarten.

- DMI har vejrstationer overalt langs kysten, som leverer data hver time. Det er de informationer, vi laver statistik på og bruger til vejrudsigter og varsler. De lange serier starter i 1870'erne, nogle få endnu tidligere. Ud over Grønland varetager DMI også det internationale meteorologiske ansvar for Færøerne.